

„Zásadní moment bylo uvědomění si naprosté nezbytnosti redukce učiva. Je to jako když doma shromažďujete zbytečnosti, až všude překáží, ale nechcete je vyhodit, protože je máte rádi. Jenže pak se stěhujete a přijede malý nákladník a vy se musíte okamžitě rozhodnout, co je důležité.“

Ředitel Masarykovy základní školy v Klánovicích a předseda Asociace ředitelů základních škol Michal Černý uvažoval v [česko-slovenské online diskusi \(SKAV\)](#) o výzvěch, před které stojí učitelé, kteří se vzdělávají o dálku.

Krátce

- **Manuál MŠMT k otevírání škol vyvolal ostrou výměnu názorů.** Šlo v ní zejména o výklad pracovně-právních vztahů, který se týká učitelů patřících do rizikové skupiny nebo žijící s takovou osobou ve společné domácnosti. Ministr školství Robert Plaga doporučuje ředitelům škol, aby takové učitele, pokud je to možné, využili pro zajištění distančního vzdělávání. V opačné situaci [mohou podle manuálu](#) tuto „rizikovní“ učitelé požádat o neplacené volno. „Kolegové, kteří do rizikových skupin spadají, jsou z toho zaskočení,“ [napadl to v Právu](#) šéf školských odborů František Dobšík. Média zaznamenala hlasy ředitelů škol, kteří se obávají, že nebudou moci zajistit například manuálem požadované rozestupy mezi žáky nejen ve škole o přestávkách, ale i před vyučováním při vstupu do školy. [Novinky.cz shrnuly hlasy ředitelů škol](#), část z nich si stěžuje na to, že podmínky představené v manuálu, dokáží jen obtížně splnit. Jak obtížné bude pro školy otevřít, to bude záležet také na zájmu dětí (a rodičů) se do tříd vrátit. „Čekám, že přijde hodně žáků. Děti jsou v depresi, protože nemohou být mezi dalšími dětmi a chybí jim podněty, přišly o pravidelný pohyb a jsou z toho rozmrzelé,“ řekl [pro Hospodářské noviny ředitel ZŠ Svitavy Jiří Sehnal](#). Počítá s tím, že provoz školních skupin mu pomohou zajistit učitelé z 2. stupně a také asistenti pedagoga. Neúplné školy však tyto rezervy nemají, zajistit podle manuálu místa pro všechny zájemce pro ně bude nemožné. „Školy už zaslají rodičům dotazníky s předběžným zájmem o školní docházku, některé k nim ale připojily informaci, že preferují, aby žáci zůstali doma,“ [uvádí web Novy](#).
- **Poslanci odhlasovali vládní novelu školského zákona, která ruší státní maturity ze tří předmětů.** Když se vládní novela na konci ledna dostala na program jednání poslanecké sněmovny, šance na úspěch měla jen nejisté. Koronavirová krize však zcela pohřbila návrh na odklad zavedení povinné maturity ze tří předmětů o dva roky, který měl ještě před vypuknutím pandemie podporu ve školském výboru. Diskuse, která předcházela závěrečnému hlasování, nakonec nezabrala ani celé střeďeční dopoledne. „Bývalá ministryně školství Kateřina Valachová se zlobila, že odklad není jen dvouletý, neboť žáci už čtyři roky vědí, že tento předmět bude povinný. To je sice pravda, ale co je to platné, když jim matematika pořád nejde,“ [okomentovala hlasování Kateřina Perknerová v Deníku](#). „Ačkoliv podle Plagy návrh štěpí sněmovnu podle toho, jaký má kdo vztah k matematice, novelu včera odsouhlasilo 78 z 99 přítomných poslanců,“ uvedla v [Hospodářských novinách Michaela Endrštová](#). Novela zachovává současný model státní maturity, kdy si žáci k povinnému českému jazyku volí druhý předmět mezi cizím jazykem a matematikou. Státní maturita se zároveň omezuje na didaktické testy, zato hodnocení písemných prací a ústních zkoušek se vrací do kompetence škol. „Poslanci v rámci úprav novely rozhodli o tom, že společnost Cermat bude muset po maturitách zveřejnit zadání jejich společné části a také správná řešení zadaných úloh,“ [všímá si Seznam Zprávy](#). „Získáváme čas, abychom se mohli zcela racionálně bavit o tom, k čemu vůbec potřebujeme maturitu, co by měla testovat, jak by měla vypadat. Protože jistě není dobrým signálem, že naše matematická i jazyková gramotnost nejsou úplně kvalitní v porovnání s mnoha státy,“ okomentoval rozhodnutí poslanců v [rozhovoru pro Český rozhlas](#) Miroslav Hřebecký, EDUin. Novela nyní směřuje do Senátu.
- **Od pondělí 11. května se školy otevírají pro maturanty a žáky 9. tříd.** V obou případech chce ministerstvo školství umožnit přípravu na zkoušky, které je čekají, [oznámil Ministr Robert Plaga](#) na tiskové konferenci. O tom, jak bude vypadat příprava maturantů, rozhodnou ředitelé středních škol, značná část škol zřejmě nabídne pouze individuální konzultace. Předseda Asociace ředitelů základních škol Michal Černý [v česko-slovenské diskusi](#) o současné situaci ve školství, kterou pořádá SKAV, upozornil na rozladění rodičů žáků, kteří se připravují k přijímacím zkouškám na víceletá gymnázia. U nich ministerský harmonogram pro otevírání škol se speciální přípravou nepočítá. Přijímacím testům a tomu, jak ovlivňují vzdělávání žáků na základních školách, se věnoval Josef Mačí v textu na [Seznam Zprávy](#). Cítuje v něm mimo jiné učitele českého jazyka Jarmila Vepřeka, který pomáhá dětem na přijímací testy připravovat: „Problém je v tom, jakou formu test má a jaké jsou v něm typové úlohy. Žáci nejsou zvyklí pracovat 60 minut a správně si rozvrhnout čas tak, aby to celé stihli. Takže my v kurzech zhruba polovinu času věnujeme tomu, abychom zopakovali látku, a druhou polovinu pak na to, abychom pořád zdůrazňovali, jak musí u testu žáci postupovat, aby ho zvládli efektivně.“
- **„Prvním bodem je prostě transparentnost,“ popisuje datový analytik EDUin Jiří Münich, kudy vede cesta k lepším maturitním testům.** V [rozhovoru pro Seznam zprávy](#) vysvětluje, proč některé typy otázek nejsou pro všechny maturanty stejné náročné, nebo proč je důležité, aby si Cermat přestal nechávat pro sebe informace, díky kterým by bylo možné výsledky maturit smysluplně analyzovat.

V souvislostech

ŠKOLY SE OTEVÍRAJÍ NEJEN V ČESKU, ALE I V JINÝCH ZEMÍCH. A CO BUDE DÁL?

Komplikovaná debata, která se vede v souvislosti s postupným otevíráním škol po ústupu infekce covid-19, neprobíhá pouze v ČR. Podle [údajů organizace UNESCO](#) se uzavření škol související s globální pandemií týkalo až 1,58 miliardy dětí a žáků (tedy 90 % všech), přičemž jde o zcela bezprecedentní situaci v historii vzdělávání. Ze zprávy organizace [z konce dubna rovněž vyplývá](#), že 71 zemí oznámilo, kdy se školy znovu otevrou. Z těchto zemí dvanáct již školy přímo otevřelo, 52 jich stanovilo datum opětovného otevření v tomto školním roce a pouze 7 plánuje znovu otevřít až na podzim. V čem se liší přístup jednotlivých zemí a na co myslet v souvislosti s postupným obnovováním školní docházky?

S otvíráním škol nejdříve [začaly asijské země](#), které byly epidemií zasaženy jako první (například Čína, Japonsko či Taiwan). Tyto země povětšinou školy neuzavřely zcela plošně a tento přístup sledují i nyní, kdy školy flexibilně otevírají (i zavírají) na vymezených územích s ohledem na výskyt a rizika šíření epidemie. V Evropě jako první školy otevřelo mnohokrát [diskutované Dánsko](#). Postupně se školy otevírají např. [v Norsku](#), v [Německu](#) či [Rakousku](#). Chystá se [Francie](#), [Nizozemí](#), [Chorvatsko](#) a další země. Obecně je třeba konstatovat, že se opatření v jednotlivých zemích příliš neliší od těch, která byla přijata v České republice. Povětšinou se jako první otevírají první stupně (nižší sekundární vzdělávání), popřípadě se do tříd vrací závěrečné ročníky, jejichž návrat je spojen se závěrečnými zkouškami či přijímacím řízením. Z epidemiologického hlediska je důraz kladen na zachování rozestupů, hygienických pravidel nebo vzdělávání v menších skupinách žáků.

Jednotlivé země a mezinárodní organizace si nyní kladou otázku: Co dál? Jak v komentáři s obdobným názvem [shrnuje pedagog a výzkumník Dominik Dvořák](#): Panuje shoda na tom, že současná situace zvětší znevýhodnění žáků, kteří mají horší podmínky k učení v důsledku sociokulturního handicapu. Odborníci rovněž pomocí různých metod [odhadují i možné ekonomické ztráty](#) související s výpadkem běžného vzdělávání. Aktuální analýza think tanku IDEA [Pandemie covid-19 a sociálně-ekonomické nerovnosti ve vzdělávání](#) konstatuje: „... že při aktuálním relativně krátkém zavření škol jsou nejvíce ohroženi žáci, kteří se běžícího vzdělávání na dálku neúčastní, a to ať kvůli chybějící technice, nedostatku podpory z rodiny, anebo vlastnímu nezájmu.“ Podle výzkumníků může pro tyto žáky výpadek i pár měsíců vést k dlouhodobému zaostávání a další ztrátě motivace a aspirací. Proto je zcela zásadní umožnit výuku nejen žákům bez techniky, ale také se snažit zapojit nekomunikující žáky, a to přes intenzivní komunikaci s rodiči nebo ve spolupráci s terénními pracovníky. Po znovuotevření škol lze kromě doučování přemýšlet také o letních opakovacích kurzech pro ohrožené žáky. K tomu je však přirozeně nutné uvolnění finančních prostředků a organizačních kapacit, především ze strany vlády, ministerstva školství či jemu podřízených organizací. V tomto ohledu prozatím v České republice žádné kroky avizovány nebyly.

V podobném duchu uvažuje i Dvořák, který dodává, že v rámci „dohánění učiva“ bude možná vhodné na čas „vypnout“ školní vzdělávací programy, aby se jimi učitelé nemuseli příští rok řídit. Dvořák zároveň upozorňuje na mnohá další doporučení mezinárodních organizací, která je dále nutné sledovat, ať již jde o [OECD](#), [UNESCO](#), [Světovou banku](#) a mnohé další. V tomto ohledu je nutné doufat, že se vláda a ministerstvo školství budou řídit právě tou nejlepší praxí a zkušenostmi. Prozatím to vypadá, že jsou tyto [úvahy úplně na počátku](#).

Karel Gargulák, analytik EDUin

Tipy a události (výběr z [EDUKalendáře](#))

Nouzový stav ve vzdělávání / řešení a příležitosti v ČR a SR (online, 30. 4 - 28. 5.)

POMOŽTE NÁM JAKO DÁRCE:

Každý dar umíme efektivně použít a proměnit ho v užitečnou informaci. Týden co týden připravujeme Beduin, píšeme a mluvíme o vzdělávání s cílem proměnit ho k lepšímu. Abychom v tom mohli pokračovat i nadále, potřebujeme Vaši podporu.

DAROVAT